

Technologie en innovatie zijn zelden uit het nieuws. Een meerderheid van de bedrijven geeft aan dat technologische vooruitgang een belangrijke pijler is voor hun activiteiten en voor verdere groei. Intussen kampt het technisch onderwijs met een negatief imago en kiezen ze weinig leerlingen voor een technisch beroep. En de overheid, die doet verwoede pogingen om een innovatiebeleid gestalte te geven. Dat alles in een maatschappij die met de dag meer en meer op techniek gestoeld is.

Editoriaal

Ook de zee ontsnapt niet aan de zoveelste technologische revolutie en heeft nood aan heel wat jong bloed om alle uitdagingen de baas te blijven. De maritieme sector weet immers als geen ander dat, mits de nodige technologische vernieuwingen, heel wat mogelijk is op deze onmetelijke plas. Denk maar aan hoe de wereldwijd gereputeerde Vlaamse baggerbedrijven alles uit de kast halen om all-in projecten tot een goed einde te brengen. Of hoe offshore energiewinning, aquacultuur en prospectie van diepzee-erften en bio-producten de toekomst met vertrouwen tegemoet zien, mede dankzij nieuwe technologische mogelijkheden.

Tenzelfdertijd hanteren mariene wetenschappers – die al van oudsher de meerwaarde inzien van ‘high-tech’ in een vijandige, niet altijd even toegankelijke zee-context – met de regelmaat van de klok nieuwe technieken ter exploratie van het grootste ecosysteem van onze planeet. Vandaag de dag meten satellieten zee-ijs, watertemperatuur, biologische productiviteit, het zeeniveau, etc. Steeds kleiner wordende zendersystemen laten toe de ‘whereabouts’ van oceanbewoners tot in de kleinste details te achterhalen en dankzij nieuwe moleculaire technieken is nauwelijks tien jaar terug

ontdekt dat zeewater wemelt van de (gelukkig voor het overgrote deel “gezonde”) bacteriën en virussen. Meer nog, mits nog wat fine-tuning aan de e-DNA technologie wordt het straks mogelijk de aanwezigheid van een walvis of van kwallenzwermen in zee vast te stellen aan de hand van de genetische sporen achtergelaten door deze dieren. En intussen meten onderwater drones (AUV’s), ARGO-profilers, diepwater bekabelde observatoria etc. de toestand van de oceaan, en leveren de nieuwste cameratechnieken nooit eerder geziene onderwaterbeelden uit de diepzee.

Ook in deze Grote Rede is technologie nooit veraf. UGent onderzoeker-archeoloog Jan Trachet belicht in “Het tijt gekeerd? Het Zwindebat in perspectief” hoe allerlei moderne hulpmiddelen het mogelijk maken historische landschappen te reconstrueren. En in “De zee, een wirwar van stromingen” maken Koen Trouw (Fides-Engineering) en medeauteurs duidelijk wat voor soort stromingen onze kust kent, en hoe met modellen allerhande belangwekkende voorspellingen ter zake kunnen worden gedaan. Tenslotte heeft de technologie ook zijn intrede gedaan bij de tweede grote tevredenheidsenquête van het tijdschrift De Grote Rede. Voor het eerst kon ook via een online formulier worden meegedaan aan de bevraging, en zowat de helft van de respondenten maakte hiervan gebruik. Dankzij de bijna 700 (!) ingevulde formulieren en de vele fijne reacties zullen we ongetwijfeld in staat zijn een gesmaakt zee- & kusttijdschrift voor onze lezers te blijven verzorgen. Hartelijk dank hiervoor.

INHOUD

- Uw mening over De Grote Rede 2
- Het tijt gekeerd? Het Zwindebat in perspectief 5
- De zee, een wirwar van stromingen 12
- Cis de strandjutter – Het verdriet van de strandjutter 18
- De vruchten van de zee – Zalm steeds meer in trek bij de Belgische consument 19
- Stel je zeevraag – De mysterieuze Oostendse “vloedgolf” van 1876 20
- De Kustbarometer – De omvang van de Belgische recreatieve zeevissersvloot 21
- Kustkiekjes – de fotoprijsvraag 22
- Educatie & de zee – Zon, zee, strand en... zwerfvuil: een strandworkshop 23
- Het zeegevoel – ‘Pekel en kabeljauw’, meeslepend boek over IJslandvaart 24
- De zee als goed doel! – VLIZ nodigt zijn leden uit in Oostende! 25
- Zeewoorden verklaard: ‘Ruitingen’ & ‘pieterman’ 26
- In de branding 29

Uw mening over De Grote Rede

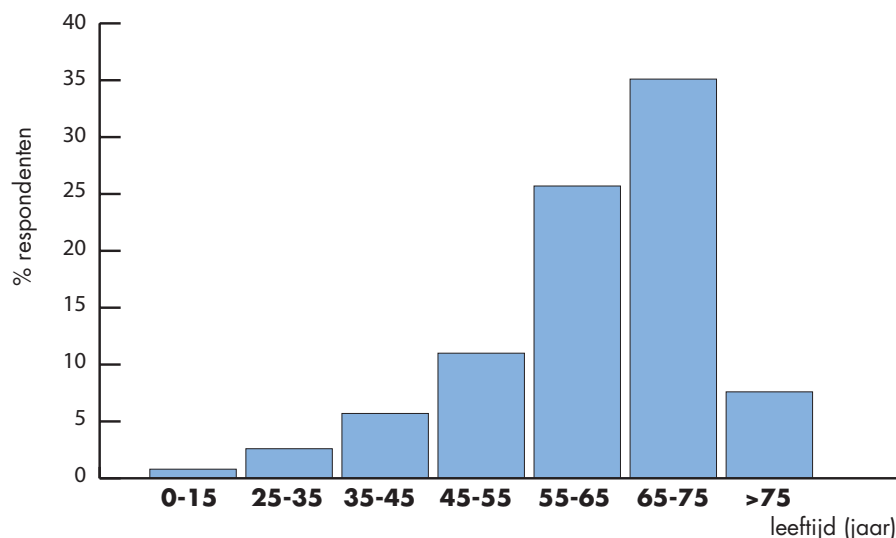
Jan Seys & Janne Wittoeck

Vijftien jaargangen! Zoveel heeft het zee- en kusttijdschrift De Grote Rede er intussen al opzitten. Sinds de start in 2001 verschenen niet minder dan 42 nummers, wat met de vertalingen van het Wereldoorlog I nummer erbij op een vaste frequentie van 3 edities per jaar neerkomt. Tijd, zo dachten wij, om bij jullie, de lezers, te polsen naar de tevredenheid, mogelijke verzuchtingen en wensen. De bevraging, eerder uitgevoerd ter gelegenheid van het 25ste nummer kreeg een facelift en werd meegestuurd met het novembernummer 2015. Tevens bestond de mogelijkheid om via een online formulier zijn/haar mening te ventileren. Resultaat: binnen de beperkte tijd gegund om te antwoorden, bereikten ons niet minder dan 630 ingevulde formulieren! En wat de lezer ons wou meedelen, lees je in wat volgt.

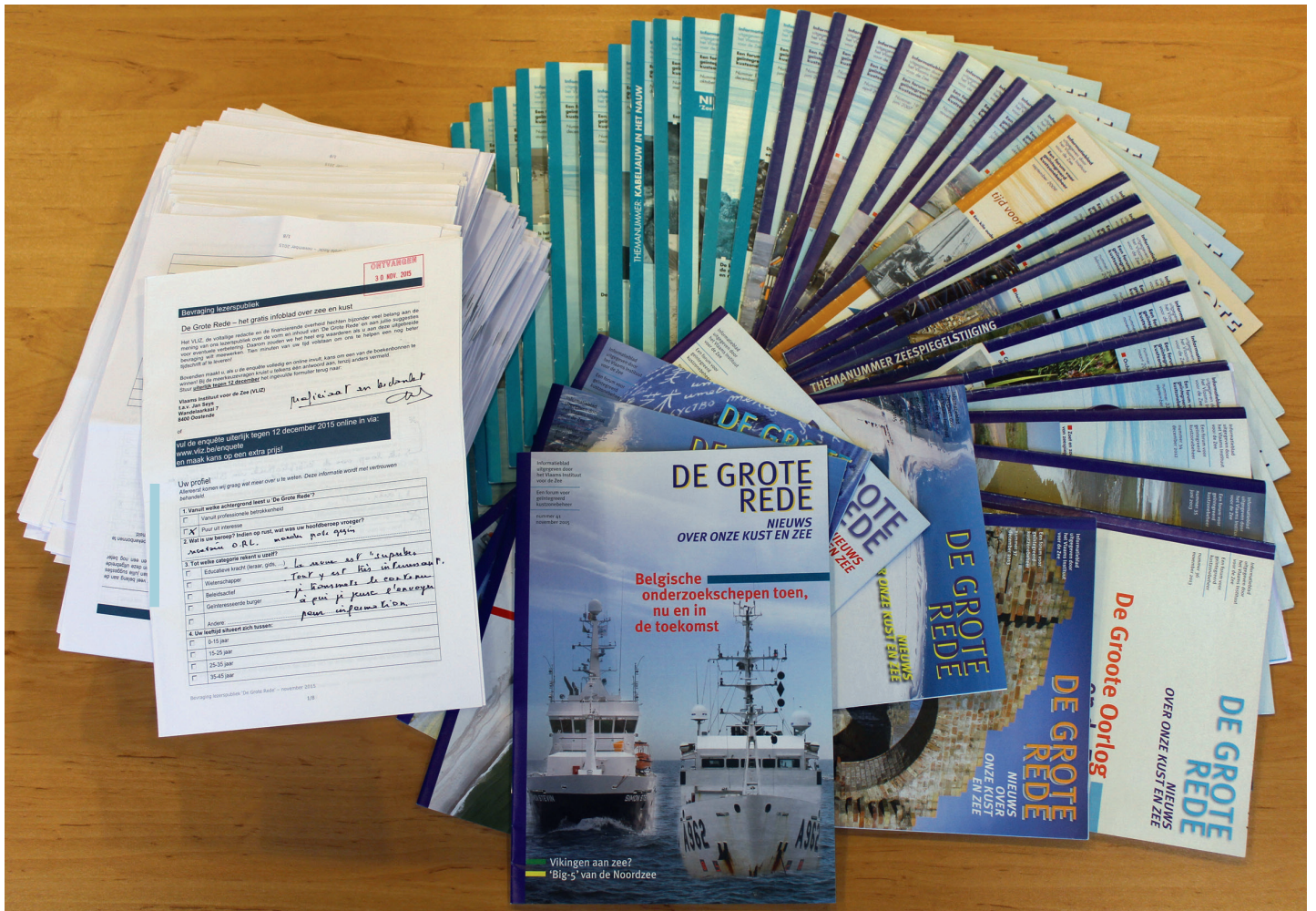
Wie leest De Grote Rede?

De Grote Rede kan met recht en rede – jawel – stellen een zeer breed publiek aan te trekken. Onder de antwoordende lezers komen zowat alle beroepen en bevolkingscategorieën voor. Te verwachten doelgroepen als ambtenaren (elk niveau) en bedienden, onderwijskrachten (van kleuteronderwijzers tot

schooldirecteuren en professoren), gidsen, wetenschappers, ingenieurs, technici & laboranten zijn goed vertegenwoordigd. Maar ook volgende beroepsgroepen lezen DGR: archivarissen, magistraten, griffiers, politie, brandweerlui, douaniers, militairen, postbedienden, treinbegeleiders & -bestuurders, metaalbewerkers, elektriciens, loodgieters, tuinmannen, schrijnwerkers, metsers, autoherstellers, aannemers, muskusratbestrijders, vloerders, bakkers, straatvegers, vrije beroepen (dokters, tandartsen, kinesitherapeuten, veeartsen, apothekers, advocaten, architecten,...), commerciële functies (horeca, zaakvoerders, bankiers, verkopers, marketeers, verzekeringsmakelaars,...), vertalers, informatici, mensen uit de zorgsector (verpleegkundigen, opvoedster,...), journalisten, kunstenaars, huisvrouwen, studenten, werkzoekenden, enz.... Tenslotte blijken ook vele honderden lezers beroepsmatig een directe binding met de zee te hebben: docenten in het maritiem onderwijs, werktuigkundigen en kapiteins/schippers op koopvaardij- en andere schepen, rivier- en zeevissers, vismijnpersoneel, scheepvaartpolitie en -inspectie, loodsen, baggersector, havenbestuurders, strandredders, scheepsherstellers, professionele duikers, ...

■ De Grote Rede is vooral in trek bij een oudere bevolking, met 55% behorend tot de 65+ klasse

En zonder meer ontwapenend is de enthousiaste reactie van een 92-jarige herbergierster uit een klein polderdorp!

Een kleine 20% leest DGR vanuit professionele betrokkenheid, de rest puur uit interesse.

Zo'n 65% rekent zich dan ook tot de categorie 'geïnteresseerde burger', gevolgd door 16% 'educatieve krachten' (gidsen, leerkrachten), 7% 'wetenschappers', 4% 'beleidsmedewerkers' en 8% 'andere'.

Ca 80% woont aan de kust of komt er minstens vijf keer per jaar.

Van de circa 10% van de abonnees die de enquête invulde, vormen mannen rond de pensioenleeftijd een meerderheid (zie figuur). De 65+-ers maken 55% uit van de steekproef en 85% blijkt man te zijn! Ten opzichte van de DGR-bevraging in 2008 is de vorm van de leeftijdscurve behouden, zij het mee verschoven met het ouder worden van de abonnees.

Hoe heb je De Grote Rede (DGR) leren kennen?

Zowat een derde van de lezers kwam in aanraking met DGR via collega's, kennissen, vrienden of familie. Nog eens 29% werd geënthousiasmeerd ter gelegenheid van een publieksevenement (bv. Oostende voor Anker, Visserijfeesten) en 25% leerde het tijdschrift kennen via het VLIZ of de VLIZ website.

Van de ca 480 respondenten die nog met enige zekerheid konden achterhalen sinds wanneer ze abonnee zijn, blijkt 23% al fan te zijn vanaf het eerste uur. Een kleine helft is pas recent abonnee geworden, d.i. in de voorbije vijf jaar. Vermoedelijk, en gezien het feit dat uit de adressenbestanden een gelijkmatige groei in het aantal abonnees blijkt, geeft dit aan dat relatief meer nieuwe abonnees op de bevraging reageerden.

Hoe lees je DGR?

Kennelijk kan DGR terugvallen op een zeer dankbaar publiek. Niet minder dan 70% van zij die antwoordden, geven aan (bijna) alles te lezen! Nog eens 20% leest wat hij/zij écht interessant vindt. Een leuke reactie is de volgende: "Ik ben buschauffeur en lees DGR meestal in de ogenblikken dat ik moet wachten op de leerlingen"

Hoe tevreden ben je?

De tevredenheid bij het lezerspubliek blijft zeer hoog, met 61% 'heel tevreden' en 37% 'tevreden'. Slechts 7 respondenten gaven aan "slechts" matig tevreden te zijn. Niemand, van hen die reageerden, was 'ontevreden' of 'eerder ontevreden'. Op de lichtjes anders geformuleerde vraag 'Vindt u DGR een aantrekkelijk blad?' gaf 39% een 'super' score (=5), 57% 'goed' (4), 3% 'eerder goed' (3) en 1% 'eerder zwak' (2).

Met gemiddelde scores tussen 4,2 en 4,6 op 5 scores zowel de vorm (formaat, illustraties, algemene lay-out) als de inhoud (keuze onderwerpen, dossierwaarde, schrijfstijl, diepgang, kwaliteit) goed tot zeer goed.

Ook de keuze van de onderwerpen wordt gesmaakt, met 61% beoordelingen 'goed' en 38% 'zeer goed'. 70% antwoordt de onderwerpen in DGR zelden of nooit eerder te hebben gelezen in een ander medium.

Wat kan beter?

Interessant zijn de reacties van de resp. 7 en 20 personen die het blad als 'eerder zwak' en 'eerder goed' beoordeelden, versterkt door de mening van anderen. De meest voorkomende suggestie voor verbetering is de lay-out verder moderniseren (20x), inclusief het vergroten van het lettertype (8x). Hoewel de cartoons een globale score van 3,5 op 5 behalen, zijn er ook individuen die bij een modernisering van het blad aansturen op het weglaten van deze tekeningen. Enkele andere tips zijn: het 'Editoriaal' en de 'Inhoudstafel' beter tot zijn recht laten komen, een kleiner & handiger formaat aanhouden, het blad iets toegankelijker maken voor het middelbaar onderwijs, een kleuter/kinderpagina voorzien. Sommige lezers willen nog meer diepgang, en hoewel 98% van de respondenten de schrijfstijl goed tot zeer goed vindt, beoordelen anderen teksten soms nog als te moeilijk ("Ik ken er te weinig van, maar zo leer ik!").

Op de vraag of er suggesties zijn voor onderwerpen, kwam heel wat respons. Nogal wat mensen willen extra bijdrages over 'Klimaat en de zee', 'Cultuurhistorische aspecten', 'Archeologie', 'Scheepvaart', 'Visserij', 'Energiewinning op zee', 'Vervuiling en effecten'. Meer specifiek waren er suggesties voor bijdragen over: 'Strand-

lijnvisserij', 'De Belgische marine', 'Evolutie kustgemeentes', 'Interviews met mensen die op zee werken', 'Initiatieven voor gezinnen en de jeugd', 'Individuele burger en omgang met de zee', 'De RMT, 20 jaar later', 'Het Zeewetenschappelijk Instituut', 'Verkeersregels en belofte op zee', 'Redding en hulpdiensten op zee', 'Grensoverschrijdende thema's met Nederland', 'Bedrijven aan zee (bv baggersector)', 'Vuurtorens', 'Verschil Noordzee en andere zeeën', 'Medicinale waarde zee en bewoners', 'Sport op zee', 'Vissers en hun bijnamen', 'Meer dagdagelijkse onderwerpen (patrouilles op zee, bouw windmolens,...)', 'Dieren/planten belichten (bv per nummer één of meer soorten in de kijker)', 'Hoe plankton bekijken?', 'Graaf Jansdijk',...

Eén lezer stelt ook de vraag waarom ook geen oude, reeds behandelde onderwerpen hernemen, actualiseren en verdiepen?

Al deze en andere tips zullen uiteraard grondig besproken worden tijdens de komende redactievergaderingen.

Heb je voorkeur voor één of meer specifieke rubrieken?

Uit de antwoorden van 631 respondenten blijkt dat de meest gelezen gedeeltes van DGR de 'Hoofdartikelen' (542), 'Zeewoorden' (503), 'Cis de strandjutter' (493) en 'Zeevruchten' (467) zijn. Minst gelezen zijn de nieuwe rubriek 'Zee als goed doel' (311), 'Editoriaal' (319) en de meer specifieke bijdrage rond 'Educatie' (343). Uit de bevraging blijkt ook dat, als onderdelen niet gelezen worden, dit vrijwel steeds is omdat het onderwerp voor de persoon in kwestie minder interessant is. De gemiddelde score (op 10) voor de diverse rubrieken toont dat wat men leest ook gewaardeerd wordt: 'Hoofdartikelen' (8,5), 'Zeewoorden' (8,4), 'Cis de strandjutter' (8,2), 'Zeevruchten' (7,8), 'Zeegevoel' (7,7), 'Stel je zeevraag'

(7,7), 'In de Branding' (7,5), 'Kustbarometer' (7,5), 'Educatie' (7,4), 'Goed doel' (7,2) en 'Editoriaal' (7,0). Minst gelezen zijn de nieuwe rubriek 'Zee als goed doel' (311), 'Editoriaal' (319) en de meer specifieke bijdrage rond 'Educatie' (343).

De antwoorden op de vraag of er dan rubrieken zijn die (bijna) altijd als eerste worden gelezen, wijzen in dezelfde richting, zij het dat er een aantal mensen steevast eerst het 'Editoriaal' bekijkt.

Bewaar je DGR? Gebruik je de informatie? Ooit iemand anders aangeraden abonnee te worden?

Twee derde geeft aan DGR steevast te bewaren ("Een inhoudelijk vak in mijn bibliotheek!")

Nog eens 29% doet dit soms. Veel mensen geven ook aan DGR door te geven aan familie of vrienden, of er in gesprekken (77%) mee uit te pakken (=multiplicatoreffect!). Mede hierdoor heeft 56% 'soms' en 20% 'vaak' iemand aangeraden ook abonnee te worden.

Maak je gebruik van de digitale bestanden van de artikels?

Meer dan 60% van de respondenten noemen zichzelf 'fervent gebruiker' (>2u/dag) van het internet en digitale media of stellen 'prima gebruik ervan te maken' (1-2u/dag). Toch geeft slechts 26% aan de digitale bestanden van DGR soms te gebruiken (bv. "Om het door te mailen naar vrienden")

Hoe wil je in de toekomst De Grote Rede ontvangen?

Meer dan 90% wil DGR per post blijven ontvangen. Het gebruik van andere digitale media is OK, voor zover de papieren versie behouden blijft. Overschakelen op integraal digitale publicatie lijkt dus uit den boze. Enkele reacties situeren dit beter:

"Online besparend maar verdrinkt in de email tsunami"

"Is treinliteratuur, via mail zou ik het minder lezen"

"De uitgaves van DGR spaar ik, vandaar ook graag via de post. Dit is wel in contradictie met mijn ecologisch bewustzijn, sorry"

"Hoop dat deze bevraging... [niet doet] besluiten dat de "meerderheid" het blad elektronisch wil hebben en het dus af te schaffen!"

